

РОЛЬ ПІСЕННОЇ ТВОРЧОСТІ ВОЛОДИМИРА ІВАСЮКА В ЕСТЕТИЧНОМУ ВИХОВАННІ УЧНІВ

Конончук М.А., здобувач ступеня вищої освіти «магістр»
Науковий керівник: Онофрійчук Л.М., кандидат пед. наук, ст. викладач.

У статті розглядаються роль пісні у вихованні естетичної компетенції учнів на основі творчої спадщини В. Івасюка (на прикладі пісні «Я піду в далекі гори»).

Ключові слова: *пісня, естетичне виховання.*

Abstract. *The article deals with the role of the song in the education of aesthetic competence on the basis of the creative heritage of V. Ivasyuk, namely the song "I'll go to the distant mountains"*

Key words: *song, aesthetic education.*

Невід'ємним компонентом формування сучасної загальної культури особистості є естетичне виховання. Воно спрямовано на опанування підростаючим поколінням культурного досвіду, зокрема багатогранної світової та національної вокальної спадщини. Сьогодні, коли переорієнтовується педагогічний ідеал на гуманістичну спрямованість мистецької освіти, дуже важливо пізнавати, сприймати, впроваджувати гуманістичні ідеї спадщини Володимира Івасюка.

Володимир Івасюк – один з основоположників української естрадної музики. Творчість композитора здобула особливу любов і широку популярність, адже втілювала у собі першоджерела народної музики, красу Природи і Людини базувалась на дослідженні української народної пісні, фольклору. Міцні дружні й творчі стосунки зв'язували його з видатними майстрами української культури – Д. Гнатюком, С. Ротару, Н. Яремчуком, В. Зінкевичем, І. Білозіром, Ю. Рибчинським, Р. Братунем, Л. Дутківським, С. Пушком та ін.

Проблемі аналізу творчості В. Івасюка присвячено значна кількість досліджень, вступних статей до збірників його творів (О. Васишин, Т. Марусик, В. Мельник, Т. Кириловська, В. Маришак, О. Костюк, Я. Лемик,

І. Лепша, П. Нечаєва, П. Сердюк, Т. Унгурян, Б. Стельмах, І. Філіпенко та ін.).

Опанування творчістю композитора дає можливість молодому поколінню оволодіти знаннями про рідну культуру та історію, адекватно сприймати мистецькі цінності народу, розвивати почуття національної гідності та патріотизму.

Естетичне виховання – складова виховного процесу, яка спрямована на формування іншої якості мислення, започатковує розвиток загальнокультурних здібностей людини, забарвлюючи її емоції, волю і розум вмінням бачити, відчувати красу мистецтва, природи, інших людей, які оточують її та створювати красу у своєму житті.

Тому рівень естетичного виховання особистості залежить від рівня опанування естетичною культурою соціуму, від ставлення до себе і до інших людей з розумінням унікальності та своєрідності кожного [4].

Психологи стверджують, що у людини переважно розвивається той вид уявлень, який пов'язаний з більшою кількістю сприйнять цього ж виду та з участю у діяльності, неможливої без участі таких уявлень. Б. Теплов зазначає, що музично-слухові уявлення виникають у процесі музичної діяльності і є результатом перероблення слухових вражень. Хороший музикант має певний запас загальних уявлень тих чи інших мелодичних і гармонічних послідовностей, ритмічних рисунків та ін. [6].

З давніх часів важливою складовою духовно-естетичного життя українців був спів. Пісня є унікальним явищем у світовій культурі. Вона вражає розмаїттям жанрів, стилів, глибиною змісту, незбагненною й незрівнянною за своєю красою й простотою поезією. Пісня багато значить у житті кожного. Вона оздоровлює душу людини, допомагає зберегти нетлінними цінності: віру в людину, в незрадливу любов, у щире дружбу, в очищувальну силу краси. За допомогою пісні можна перенестись у світ мрії і фантазії, вона може змінити настрій і викликати сльози чи радість. Пісні належить провідна роль в формуванні естетичного виховання школярів.

Якщо говорити про естрадну українську пісню, то не можна не згадати ім'я Володимира Івасюка. Український композитор-виконавець, поет, Герой України (2009, посмертно). Один з основоположників української естрадної музики (поп-музики). Автор 107 пісень, 53 інструментальних творів, музики до кількох спектаклів. Професійний медик, неординарний живописець, митець.

Крім того, Володимир Івасюк багато і плідно співпрацював, взаємодіяв з іншими митцями, був прекрасним співаком, інструментальним виконавцем – грав на різних музичних інструментах, що особливо яскраво окреслювало його музикальність.

Особливістю творів Володимира Івасюка є те, що люди запам'ятовують їх з першого разу, бо в них відчувається справжній потенціал української душі, щирість майстра. Михайло Івасюк у біографічній повісті про сина писав: «Музика наповнювала його життя неспокійним змістом», а сам композитор казав: «Якщо вважаєш себе хоч трохи причетним до творчості, то шукай вперто, із пристрасстю, радістю і боєм нові теми, сюжети, образи, символи, свіжі інтонаційні фрази. Кожним твором починай новий етап, якісно вищий у своїй роботі. Виражай себе врешті-решт на повну силу, адже людські серця завоюєш тільки оригінальним твором із вагомим змістом і яскравою формою» [2].

Художній керівник вокальної формації «Пікардійська терція» Володимир Якимець зазначив, що творчість композитора наповнена незвичайною романтичною таємницею. Назарій Яремчук так характеризував Володимира в одній із канадських газет: «Володимир Івасюк – співак синіх гір. Він нестямно любив свої гори. В його піснях вони поставали живими героями, мріями, співпереживали і сумували разом зі своїм автором». Назарій зазначив, що Володимир жив у чотирьох вимірах. Це був Поет, Композитор, Художник і Людина [1, с.38].

«Червона рута» – візитівка Володимира Івасюка, але найчастіше аранжували та переспівували пісню «Миля моя».

Нині ця композиція відома під назвою «Я піду в далекі гори». За тематикою творчість Володимира Івасюка можна поділити на дві групи пісень — громадського та інтимного характеру. У пісні «Я піду в далекі гори», де композитор висвітлює і оспівує свої почуття до дівчини, простежується особисті переживання композитора. Саме ця пісня зробила відомим легендарного українця.

Володимир Івасюк написав її, коли був студентом Чернівецького медінституту. Вперше її почули в виконанні самого композитора під супроводом ансамблю «Смерічка» наприкінці 1968 року. Згодом Володимир запропонував твір буковинській співачці Лідії Відаш. У сьогоденні інтерпретація цієї пісні полюбилася і запам'яталася у виконанні Тараса Чубая і його гурту «Плач Єремії». Однак, сам Тарас вважає, що цей твір найкраще заспівала Квітка Цісик.

У пісні ми бачимо картину гірської краси «далеких гір», «широких полонин», «кичер», «бескидів», «вітру зворів». І це все – у поєднанні з красою кохання. Мелодія пісні, в якій органічно поєдналися сучасні ритми з найкращими елементами народного українського співу, приголомшила слухачів своїм неординарним змістом і мелодикою. Її появі передувала фольклорно-дослідницька робота композитора, зокрема велике захоплення митця українською народною піснею.

Тарас Чубай (співак і композитор, лідер гурту «Плач Єремії») додає, що у пісні «Я піду в далекі гори» стільки енергетики, що вона проживе ще щонайменше 50 років.

Педагогічна цінність пісень Володимира полягає в їх абсолютній морально-естетичній досконалості, тому що природний відбір часом проходять тільки істинно цінні твори. Значущість творчості В. Івасюка виходить далеко за межі мистецької сфери, адже він несе в собі загальносупільний потенціал цілого народу, його культури. Молоде покоління слід вчити відчувати й любити, розуміти й належно оцінювати мистецтво, поважати і творити художні цінності, засвоювати досвід власного

народу, сприймати загальнолюдський смисл етичних і естетичних творінь. Цінністю творчості В. Івасюка є те, що вона зросла на повазі до святинь української культури, до глибин, багатобарвних народних поглядів на красу людських взаємовідносин [1].

Особливо тонко відчувають цей твір учні старшого віку. У пошуках морально-естетичного ідеалу у мистецтві вони звертають увагу не лише на виконання, а й на зміст твору, адже пісня «Я піду в далекі гори» про кохання. Вона виховує і формує правильне розуміння справжніх і щирих почуттів [5, с. 203].

У процесі музичного виховання учні проходять кілька етапів формування музичних уявлень: впізнавання, відтворення, довільне оперування наявними уявленнями, розчленування образу, що зберігся, виділення окремих компонентів і включення їх у нові комбінації, створення на їхній основі нових образів.

Для музично-естетичного розвитку учнів на пісенній творчості В. Івасюка важливу роль відіграє забезпечення сприятливої емоційної атмосфери, що досягається за допомогою вступного слова, нестандартного початку, цікавого ілюстративного фону, проблемних запитань. Все це допомагає учням щиро ділитись почуттями, висловлювати свої думки, доводити особисту точку зору, демонструвати естетичні смаки. Щоб краще зрозуміти думки майстра усі етапи аналізу пісенної творчості В. Івасюка мають супроводжуватися виразним читанням художнього тексту. Це сприяє розвитку мислення, формуванню навичок усного мовлення. При знайомстві з пісенною творчістю нашого видатного композитора, слід як можна ширше використовувати прийоми прослуховування творів (у записах майстрів-виконавців, у живому виконанні). Ніщо не може замінити пісні в її природному звучанні. Без мелодії, музики важко донести до учнів неповторний колорит різноманітних пісенних жанрів, розкрити емоційне забарвлення твору.

Вагоме значення для естетичного розвитку учнів відіграє ідейно-художній аналіз твору, який допомагає відкривати в тексті пісні непомітні на перший погляд естетичні та етичні цінності. У виборі схеми аналізу пісні слід керуватися тим міркуванням, що кожна пісня неповторна і вимагає своєї логіки розбору.

Мета творчості Володимира Івасюка полягає в тому, щоб дати слухачеві загальний музичний розвиток, приблизити його до високого музичного мистецтва, сформувати естетичні смаки на кращих зразках народної української музики.

Естетичне виховання школярів має стати чи не першорядним завданням у роботі над пісенною творчістю видатного українського композитора, але воно повинно забезпечуватися комплексною цілеспрямованою роботою.

Список використаних джерел:

1. «Ваш люблячий син і брат Володя». Володимир Івасюк в листах. *Буковинський журнал*. 1999. №1. С. 67-69.
2. Володимир Івасюк – митець, який надто любив Україну. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://viv1256.com/history/volodymyr-ivasyuk-mytets-yakuj-nadto-lyubyv-ukrajinu>
3. Івасюк В. Пісні. К.: «Музична Україна», 1977. 44 с.
4. Онофрійчук Л. Розвиток естетичної культури школярів у процесі позакласної музичної діяльності // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. праць Вип. 41. Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2015. С. 115-120.
5. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти: *Навч.метод. посібник*. Тернопіль: Навчальна книга, 2011. 604 с.
6. Теплов Б. М. Психология музыкальных способностей /Избранные труды: в 2-х т. М.: Педагогика, 1985. Т.1. 328 с..